

۲۱۸۶۳۳

فلسفہ: اصول و مسائل

راجر اسکروتن

ترجمہ:

ملیحہ ابویی مہریزی

اسماعیل شعبانی

www.ketab.ir

نتنڈرفارسی

فلسفه: اصول و مسائل

راجر اسکروتن

ترجمہ: ملیحہ ابویی مہریزی
اسماعیل شعبانی

ویراستار: شجاع الدین شجاعی
حروفچینی، صفحہ آرائی:
بخش تولید نشر فارسی
طراح جلد: پانیذ شجاعی
چاپ اول: ۱۴۰۰
تیراژ: ۵۰۰ نسخه
قیمت: ۴۰۰۰۰ تومان
ہمہ حقوق محفوظ است

مشخصات کتابشناختی کتابخانہ ملی

سرشناسہ: اسکروتن، راجر (۱۹۴۴-۲۰۲۰) Roger Scruton /
عنوان و نام پدیدآور: فلسفہ: اصول و مسائل / نوشتہ: راجر اسکروتن /
ترجمہ: ملیحہ ابویی مہریزی، اسماعیل شعبانی /

مشخصات نشر: تہران: نشر فارسی، ۱۴۰۰

مشخصات ظاہری: ۱۷۰ ص:؛

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۶۱۹۸-۷-۰

وضعیت فہرست نویسی: فیبا

یادداشت: عنوان اصلی: Philosophy: Principles and Problems

موضوع: Philosophy

موضوع: فلسفہ

ردہ بندی کنگرہ: BV۲

ردہ بندی دیویی: ۱۰۰

شمارہ کتابشناسی ملی: ۷۵۴۸۹۶۳

فهرست

۵.....	مقدمه مترجمان.....
۹.....	پیش گفتار.....
۱۳.....	۱- چرا؟.....
۲۹.....	۲- صدق.....
۳۹.....	۳- دیو.....
۴۵.....	۴- سوز و آبرو.....
۶۱.....	۵- اشخاص.....
۷۵.....	۶- زمان.....
۸۷.....	۷- خدا.....
۹۹.....	۸- آزادی.....
۱۱۳.....	۹- اخلاقیات.....
۱۲۹.....	۱۰- رابطه جنسی.....
۱۴۱.....	۱۱- موسیقی.....
۱۵۳.....	۱۲- تاریخ.....
۱۶۶.....	مطالعه بیشتر.....
۱۶۷.....	نمایه.....
۱۶۹.....	واژه نامه.....

مقدمه مترجمان

اگر فرض کنیم که یکی از اهداف اصلی هر فیلسوف و اغلب شارحان، در نهایت، آموختن فلسفه و ورزی است، اغراق نیست که بگوییم اسکروتن در این کتاب کم حجم بدین هدف نائل آمده است. خود وی نیز در جملات ابتدایی کتاب این مهم را به عنوان هدف کتاب اعلام می‌کند. خواننده جدی پس از خواندن این کتاب در موضوعات مطرح شده با نحوه فلسفه‌ورزی آشنا می‌شود و به همراه نویسنده گام در این حیطه می‌گذارد، بدون آنکه ذهنش از نظریه‌ها، آموزه‌ها و پیچیدگی‌های گاه ناضروری انباشته شده باشد. همین ویژگی کتاب حاضر را به اثری کم‌نظیر در نوع خودش تبدیل می‌کند.

در کل کتاب شاهد نوعی رابطه دیالکتیکی بین فصل‌ها هستیم، به این معنا که آنها در عین حال که کاملاً مستقل هستند - به‌طوری که خواننده می‌تواند هر فصل را به‌طور مجزا مطالعه کند - از پیوستگی نیز برخوردارند و هر فصل به‌نحو معقولی به فصل دیگر راه می‌برد.

در فصل اول اسکروتن به مهم‌ترین و اصلی‌ترین ویژگی و شاید ذات فلسفه یعنی طرح پرسش و پرسیدن می‌پردازد و در فصل دوم مسئله صدق را بررسی می‌کند. اگر قرار است فلسفه با پرسش آغاز کند و هدف آن از این پرسشگری رسیدن به شناخت باشد، در این صورت ضرورتاً نیاز داریم که به بررسی درست بودن شناخت بپردازیم. این همان موضوعی است که در فصل دوم تحت عنوان «صدق» و نیز در فصل بعدی که «دیو» نام دارد بررسی می‌شود. این فصل به مسئله تضمین شناخت، که از دیرباز ذهن فیلسوفان را به خود مشغول کرده است، می‌پردازد. فصل بعد «سوژه و ایژه» نام دارد که در آن مؤلفه دیگر عرصه شناخت، صدق و تضمین شناخت یعنی فاعل شناسا و متعلق شناخت بررسی می‌شود. در ادامه با طرح مفهوم «شخص» لوازم و مقتضیات انسان

را واکاوی می‌کند. در این گستره است که بحث زمان، خدا، آزادی، اخلاق، موسیقی و تاریخ را پیش می‌کشد و هر یک از این موضوعات را در فصل‌های جداگانه‌ای بررسی می‌کند. در واقع، پس از طرح انسان به مثابه شخص، به ویژگی‌های خاص آن، که همانا توجه انسان به مرجعی والا تر از خود، یعنی خدا، یا آگاهی خاص انسان به پدیده‌ای تحت عنوان زمان و همچنین آزادی می‌پردازد و در این راستا است که انسان به مثابه هستومندی اخلاقی را طرح می‌کند. اسکروتن در ادامه به یکی از آشکارترین تجلیات اخلاق فردی و عمل اخلاقی یعنی رابطه جنسی می‌پردازد؛ و در همین دو فصل رویکردی آشکار محافظه‌کارانه را از نویسنده شاهد هستیم. اما، اگر بگوییم ایجابی‌ترین دیدگاه اسکروتن را نسبت به مسائل فلسفی در فصل موسیقی می‌بینیم سخن گزافی نگفته‌ایم، به نظر می‌رسد او در این اثر راهی را که نشان می‌دهد از بطن هنر و به ویژه موسیقی گذر می‌کند. او به صراحت بیان می‌کند: «در تجربه موسیقی ما می‌توانیم به آنچه ممکن است برای یک فرد واحد باشد نگاهی اجمالی بیندازیم، یعنی بودن در زمان و نیز در ابدیت. و این مواجهه با «محل تلاقی امر بی‌زمان با زمان» است.» در نهایت او می‌گوید: «اکنون فیلسوف باید توصیه ویتگنشتاین را به گوش گیرد و درباره چیزی که نمی‌تواند سخن بگوید سکوت پیشه کند. او باید گام‌هایش را به سوی قلمرو زمان و ابره‌ها- قلمروی که همه اندیشه‌هایمان از آن ناشی می‌شود، و همه اندیشه‌هایمان موجه آن هستند- پی گیرد و باز گردد.»

در پایان اسکروتن به جایگاه ظهور اندیشه‌های فلسفی در بستر گسترده زمان یعنی تاریخ نگاهی اجمالی می‌اندازد. او ضمن نقد جبرگرایی در فلسفه هگل و همچنین انتقاد از نگرش فیلسوفان پست‌مدرن از تاریخ، معتقد است که از آن جهت باید به تاریخ پرداخت که «به یک داده اصلی آگاهی مدرن تبدیل شده است، و یکی از پدیدارهایی است که فهم آن را ضروری‌ترین چیز برای خودمان می‌دانیم.» و در این میان هدف از مطالعه تاریخ فلسفه را شرح و نقد استدلال‌ها و برکشیدن آنها از زمینه تاریخی‌شان و ارزیابی اعتبارشان می‌داند. او سرانجام بیان می‌کند که «اگر از تاریخ عقاید به قلمرو فلسفه محض بازگردیم، درمی‌یابیم که نه مدرن و نه پست‌مدرن مفاهیمی نیستند که برای ما مفید باشند. پاسخ‌های فلسفی ممکن است سرمدی نباشند؛ اما پرسش‌ها تکرار

می‌شوند. و این آن چیزی است که باید انتظار داشته باشیم. وضعیت ما، اگر دقیقاً نگریسته شود، نه زمانمند و نه بی‌زمان است.» یعنی همان‌طور که در ابتدای کتاب بر موضوع طرح پرسش تأکید می‌کند در انتها نیز بار دیگر به موضوع اصلی فلسفه که همانا پرسشگری است اصرار می‌ورزد.

از دیگر ویژگی‌های این اثر انتقاد روشن و واضح اسکروتن از رویکرد علمی برای تبیین همه مسائل بشری است. از دیدگاه وی این رویکرد می‌تواند یک‌جانبه و شاید سرکوب‌گرانه باشد. او در عین تصدیق دستاوردهای علمی، صرف‌نظر علمی را در همه حوزه‌ها و جنبه‌های زندگی انسان کاملاً ناپسند می‌داند.

در نهایت باید به این نکته نیز اشاره کرد که اسکروتن به انسان و بارزترین و مهم‌ترین ویژگی آن یعنی «قصیدیت» نگاه ویژه‌ای دارد به‌طوری که در سرتاسر کتاب شاهد تلاش وی در نشان دادن این مطلب هستیم که چگونه قصیدیت نه تنها انسان را از سایر موجودات متمایز می‌کند بلکه بر اساس قصیدیت است که عمل انسان معنا می‌یابد. البته، بسیاری از دیدگاه‌های اسکروتن در کتاب حاضر از جنبه‌های متعدد قابل اعتنا و تأمل است، با این حال نمی‌توان با رویکرد وی در برخی زمینه‌ها موافق داشت؛ به‌گونه‌ای که دیدگاه‌ها و نظرات وی منتقدان جدی دارند و از چشم‌اندازهای مختلف می‌توان آرای او را بررسی نقادانه کرد.

لازم به ذکر است تمام پانوشت‌ها از سوی مترجمان است و کلمات و عباراتی که داخل [] قرار دارند نیز افزوده مترجمان به متن اصلی است. همچنین مترجمان در فصل موسیقی از توصیه‌های فنی آقای کوشا میرزایی بهره گرفته‌اند که از ایشان قدردانی می‌شود.

ملیحه ابونی مهریزی
اسماعیل شعبانی